

Nácvik detských súborov na Rejdovú

REJDOVÁ - Nácvik detských folklórnych súborov. Dva dni pred Gemerským folklórnym festivalom v Rejdovej sa uskutočnil nácvik detských folklórnych súborov „Lúčka pri ZUŠ z Rožňavy“ a „Malý Stromiš z Vlachova“ v priestoroch Základnej umeleckej školy v Rožňave. Malí členovia súborov, trénovali s veľkým nadšením a s obrovským elánom, nedala sa im uprieť snaha naplno využiť svoje hudobné schopnosti. Na festivale sa na nich môžeme tešiť v sobotu o 10 30 hod. v rámci otvorenia rejdovských dvorov. Tento dopoludňajší tréning sa uskutočnil za asistencie pracovníčok Gemerského osvetového strediska v Rožňave a s finančnou podporou Domu Matice slovenskej v Rožňave.

NA SLOVÍČKO...

Milí priatelia, do rúk sa vám dostáva prvé tlačené vydanie miestnych matičných novín, ktoré začína vydávať vydáva Dom Matice slovenskej v Rožňave. Noviny vychádzajú iba niekoľko mesiacov po tom, čo svetlo sveta uzrela rovnomená webová stránka www.maticaroznava.sk. Už zakrátko si ju obľúbili stovky miestnych ale aj „celoslovenských“ priaznivcov a priateľov Matice, čo nás nesmierne teší. Tlačným vydaním chceme priblížiť naše činnosti predovšetkým tým z vás, ktorí z rôznych dôvodov nemajú možnosť sledovať aktuálny a reportáže z matičného diania v regióne na internete.

Veríme, že sa vám nové noviny zapáčia a sa obľúbite si ich!

Zlatica HALKOVÁ
riaditeľka Domu MS v Rožňave

NENECHAJTE SI UJSTĚ...

Hontianska paráda

Obec Hrušov, Oblastné pracovisko Matice slovenskej, Miestny odbor Matice slovenskej, OSOH o.z. a HIOS pripravili Festival tradičnej kultúry, remesiel a roľníckych prác Hontiansku parádu na vysokej úrovni. V tomto roku Gemerskú oblasť reprezentovali dva súbory FS Gočován z Gočova a FS Hrabina z Nižnej Slanej.

Výstava až do 2.9.2011

Dňa 17.08.2011 o 10:00 hod. bola v priestoroch Gemerskej knižnice Pavla Dobšinského v Rožňave slávnostne otvorená výstava s názvom „MEMORANDUM NÁRODA SLOVENSKEHO“. Na otvorenie prišlo množstvo hostí z domova dôchodcov, ale aj mnohí mladí ľudia.

dokončenie na str. 3

Živá pozvánka na Rejdovú

Pri príležitosti 38. Gemerského folklórneho festivalu, Rejdová 2011 sa už tradične organizuje na Námestí baníkov v Rožňave „Živá pozvánka“. Vystúpenie súborov má prilákať všetkých hostí a návštevníkov. Podujatie je organizované s finančnou podporou Matice slovenskej

viac na str. 7

Krásna gemerského spevu a tanca

GALANTA - Spolupráca Domu Matice slovenskej v Rožňave a Domu Matice slovenskej v Galante sa pretavila aj v krásnom vystúpení Folklórneho súboru Dubina z Rožňavy v Galante.

V uplynulých dňoch 9. – 13. 8.2011 sa rožňavský súbor so všetkými svojimi zložkami zúčastnil na pozvanie riaditeľky Domu Matice slovenskej v Galante Bc. Zlatice Lehotskej akcie Galantské trhy 2011. Tanečníci, tanečnice, speváci, speváčky, sólisti a doprovodná hudba účinkovali v sprievodných programoch Galantských trhov. Počas pobytu absolvovali tri hodinové vstúpenia a jedno polhodinové

vé v Domove dôchodcov Samaritán v Galante. Krásne gemerské kroje, pre divákov neznáme melódie a tance zaujali každého, kto vystúpenie tohto telesa sledoval. Svedčia o tom odozvy divákov, ktorí sa po jednotlivých vystúpeniach prišli podeliť so svojimi dojmami.

Vďaka riaditeľke Domu Matice slovenskej v Galante, bolo pre súbor pripravené perfektné ubytovanie v areáli termálneho kúpaliska v Horných Salibách a bohatý sprievodný program.

Štyri dni plné zážitkov prebehli veľmi rýchlo a v sobotu sa súbor vrátil do Rožňavy. Veď vystúpenie vo štvrtok 25.8. v živej pozvánke na Rejdovské slávnosti.

Martin Bernár a Robert Benedikty v prvej desiatke

MŪNSINGEN - Úspech našich rodákov z Gemera na medzinárodnej scéne nie len v oblasti zachovávaní kultúrneho dedičstva, ale aj v bežnom živote je potešujúci. Martin Bernár z Pače a Robert Benedikty z Rožňavy, ako dvaja zástupcovia Slovenska nás hrdo reprezentovali v Nemecku a medzi najlepšími vodičmi kamiónov sa neustratili, práve naopak.

V dňoch 2. – 4. septembra 2011 sa v nemeckom Műnsingene konal 9. ročník medzinárodnej súťaže profesionálnych vodičov „Drives Leagues 2011“, kde predviedlo svoju zručnosť 25 vodičov, z toho jedna vodička. Na súťaži bolo zastúpených 13 krajín a to nielen z Európy, ale i zo štátov iných kontinentov ako napríklad z Brazílie, Kataru i Južnej Afriky.

Finále súťaže v Nemecku predchádzali národné kolá v jednotlivých krajinách, ktorých sa zúčastnilo cca 9 tisíc vodičov. Z nich postúpili

do záverečného kola z každej krajiny dvaja najlepší. V národnom kole v rámci českej firmy, ktorá má zastúpenie i na Slovensku sa na prvom mieste umiestnil Martin Bernár z Pače a na druhom Robert Benedikty z Rožňavy. Na základe najlepších výsledkov spomedzi slovenských a českých vodičov postúpili ako jediní do záverečného kola v Nemecku. Finalisti sa museli osvedčiť v štyroch náročných vodičských disciplínach, kde preukázali vodičské schopnosti a úspornú jazdu. Počas celého vikendu trvalo nadšenie a napätie medzi súťažiacimi a bol to pre nich mimoriadny a vzrušujúci zážitok. S radosťou ale i s ctizadnosťou sa pustili do náročnej súťaže a podľa celkových výsledkov sa vodiči z Gemera nenechali zahabiť.

Najväčší dôraz už v národných kolách sa kladol na čo najekonomickjšiu jazdu a vodiči sa snažili chovať čo najšetnejšie k prírodným zdrojom, čo vedie k znižovaniu emisií CO² do ovzdušia. Jednotlivé

disciplíny absolvovali s najnovším typom vozidla značky Mercedes-Benz PowerShift.

Celkovým víťazom sa stal vodič z Nemecka, druhé miesto obsadil Holanďan, tretie taktiež Nemecká iba o vlások uniklo tretie miesto vodičovi Robertovi Benedikty-

mu z Rožňavy, ktorý sa umiestnil na peknom štvrtom mieste. Jeho kolega Martin Bernár z Pače uzavrel prvú desiatku súťažiacich. Vodiči, ktorí sa umiestnili v prvej desiatke boli odmenení diplomami, medailami a vecnými cenami.

-red-

KRÁTKE AKTUALITY

Zasadne výbor MS

MARTIN - V II. budove Matice slovenskej v Martine prebehlo riadne zasadnutie Výboru Matice slovenskej. Medzi hlavné body rokovania boli zaradené aj návrhy stanov MS, návrh programu MS na roky 2011 až 2013 s výhľadom do roku 2016 a príprava celoslovenského snemu MS, ktorý sa bude konať v Martine dňa 17. septembra 2011. Medzi delegátmi na sneme budú aj zástupcovia MO MS z okresu Rožňava.

67. výročie SNP v Rožňave

ROŽŇAVA - Dňa 25.08.2011 zorganizovalo mesto Rožňava v spolupráci s miestnou organizáciou Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, pietny akt kladenia vencov pri príležitosti 67. výročia SNP. Akt sa uskutočnil na Námestí baníkov pri pamätníku partizána Tótha. Po vypočutí si príhovorov od zástupcov vedenia mesta a zástupcu organizácie SZPB, nasledovalo kladenie vencov ku buste.

Krzysztof Kedzierski

ROŽŇAVA - Banické múzeum v Rožňave, kultúrne zariadenie Košického samosprávneho kraja a autor Krzysztof Kedzierski Vás srdečne pozývajú na výstavu ktorá trvá do 21. októbra 2011 v Galerii Banického múzea v Rožňave, Námestie baníkov 25

Rožňavský jarmok 2011

ROŽŇAVA - Mesto Rožňava sa v týchto dňoch intenzívne venuje príprave blížiacieho sa Rožňavského jarmoku. Doladujú sa ešte posledné detaily, aby 15. septembra 2011 presne o 13:00 hod. mohol bezproblémovo a v typickej jarmočnej atmosfére odštartovať po prvý raz na netradičnom mieste (sídliisko JUH) tradičný Rožňavský jarmok. K atmosfére jarmoku azda tradične patria aj ľudové remeslá a tvorivé dielne.

Gočován cestoval až na rusínske hranice

KAMIENKA - Na pozvanie Rusínskej obrody na Slovensku, Obec Kamienka sa súbor „Gočován“ z Gočova zúčastnil „Dní zvykov a tradícií obce Kamienka“, projekt podporený združením „Region Tatry“. Obec Kamienka sa nachádza 9 km od mesta Stará Lubovňa. Väčšina obyvateľov rozpráva rusínskym jazykom. Do uvedenej obce sa súbor dopravil autobusom, kde nechýbala dobrá nálada a spev. V krátkom vstupe bohato naplneného programu, kde medzi inými vystupovali súbory z Poľska, Srbska, Ján Ambróz z Telgártu, folklórna speváčka Hanka Servická, súbor „Gočován“ z Gočova odprezentoval svoju obec a gemerský folklór krásnymi ľudovými piesňami v podaní chlapov a žien a sólovým spevom Marienky Hlaváčovej.

Nižnoslánske deti si po lete zasúťažili

NIŽNÁ SLANÁ - Miestny odbor Matice slovenskej v Nižnej Slanej v spolupráci s Dozorným výborom miestneho odboru, zorganizoval dňa 3. septembra akciu pre deti v malebnom prostredí na amfiteátri Trojica. Dôvodov na zorganizovanie tohto podujatia bolo hneď niekoľko, matičiari si takto chceli uctiť deň Ústavu, ktorý bol 1. septembra, slávnostne prijať nových členov miestneho odboru a v neposlednom rade a v tom najdôležitejšom privítať nový školský rok zábavnou formou hier. O 15. hodine boli priestory ozdobeného amfiteátra zaplnené mladými rodinami a široko ďaleko sa ozýval detský smiech a príjemná hudba. Organizátori si pre deti pripravili množstvo hier, ktoré preskúšali ich šikovnosť, súťažiaci boli rozdelení do vekových kategórií, školský a predškolský vek. Deti trafil s futbalovou loptou do bránky, v tejto disciplíne prekvapujúco dominovali dievčatá, ďalšími disciplínami boli hod kruhmi na tyč či hod loptičiek do vedra. Veľmi zaujímavou

súťažou, náročnou na koordináciu a sústredenie bolo nosenie stolnotenisovej loptičky v polievkovej lyžici. Po vyhodnocovaní a zaslúženom odmeňovaní tých najlepších, prišlo deťmi k najviac očakávanému, ku hľadaniu pokladu v neďalekom lesíku. Pre tých, ktorým počas sledovania súperenia mládeže vyschlo v krku, bolo pripravené občerstvenie. Toto poobedie ubehlo ako voda,

na záver sa organizátori poďakovali všetkým účastníkom a hosťom, ktorí si našli čas a prispeli aspoň svojou prítomnosťou. Naša veľká vďaka patrí usporiadateľom, za ich snahu a skvelé zvládnutie podujatia, no najväčšou vďakou boli istotne úsmevy na detských tvárach.

Text a foto: Bc. Matej Lada

KOMENTÁR

Slovenský juh a extrémizmus

Azda žiadneho sčítaného človeka netreba zvlášť oboznamovať, že agresivita slovenských a maďarských extrémistov nabrala v poslednom období nebyvalých rozmerov. Za hojnej podpory všezravných médií sa radikáli ohadzujú tým najhrubším hnojom, intoleranciou a xenofóbiou, akou je len ľudská myseľ, opantaná vášňami a vlastnou zaostalosťou, vyprodukovať. Ale ukazuje sa, že tak ako v histórii už nespočetnekrát, aj v tomto prípade je prvotnou príčinou všetkých medzinárodných skratok konanie a slová politikov. Lebo v dejinách ľudstva nie sú nikdy zodpovední za vojny, násilie a smrť miliónov ľudí jednoduchí občania, ale vždy politici, ktorý ľudí zblbli.

Je možné, že toto všetko si neuvedomujú radikálni politici? Že si nevedomujú, čo vlastne robia? Že nepoznajú potencionálne riziká medzinárodného konfliktu, ktorý tu môže spočiatku bublať napohľad ako neškodná politicky prihrievaná polievka? Verte, musia si to uvedomovať. S odstupom času sa síce každý z nich „dištancuje od prejavov extrémizmu“, pravda je však na svete taká, že ak niečo o sebe tvrdíte, nemusí to zároveň byť aj pravda. Pánboh nám dal, žiaľ, aj slobodu klamať, ba dokonca aj slobodu vlastného sebaklamu

Na stránkach našich novín sa o prejavoch extrémizmu a nacionálneho primitizmu viac nedočítate. Nebudeme prispievať k šíreniu intolerancie a napätia. Na území horného Gemera žije jedna z najsilnejších zmiešaných slovensko-maďarských komunit. Práve tu teda musíme mať najpevnejšie nervy a „prežiť“ najnovšiu extrémistickú vlnu tak, aby mohla zostať iba chvíľkovou záležitosťou a nevniesla medzi nás rozbušky...

Jaroslav VERLÍK

„Memorandum národa slovenského“

ROŽŇAVA - Dňa 17.08.2011 o 10:00 hod bola v priestoroch Gemerskej knižnice Pavla Dobšinského v Rožňave slávnostne otvorená výstava s názvom „MEMORANDUM NÁRODA SLOVENSKEHO“.

Na otvorenie prišlo množstvo hostí, z domovu dôchodcov ale prišli aj mladí ľudia. Tento krát nám tam chýbali zástupcovia mesta či poslanci mestského zastupiteľstva. Prítomných hostí privítala riaditeľka knižnice Mgr. Kyselová, ktorá následne odovzdala slovo Ing. Halkovej, riaditeľke Domu Matice slovenskej v Rožňave. Pani riaditeľka Halková spomenula a vyzdvihla mladý kolektív autorov výstavy a následne odovzdala slovo zamestnancovi Bc. Matejovi Ladovi, ktorý stručne charakterizoval vývoj Memoranda, samotné Memorandum Národa slovenského. Po krátkych príhovoroch nasledovala samotná prehliadka výstavy, ktorá pozostáva s otextovaných panelov s ilustráciami. Kolektív autorov zo Slovenskej národnej knižnice v Mar-

tine na zhromaždil dokumenty a predmety, ktoré sa v širších súvislostiach zaoberajú memorandovými udalosťami a ich dôsledkami pri formovaní národného uvedomenia Slovákov. MNS je jeden z najvýznamnejších doku-

mentov a štátoprávnou listinou 19. storočia a bol podnetom pri rozvíjaní modernej slovenskej politickej koncepcie, jeho autorom a ľuďom, ktorí sa ho snažili presadzovať a propagovať patrí naša úcta a pocta.

Ako sme na „Magde“ pokorili gemerskú lokálku

HORNÝ GEMER - Svital sobotňajší tropický deň, keď v Košiciach krátko pred ôsmou hodinou ráno vyrazil historický motorový vozeň M.131.1225 Magda + jeden vlečený vozeň na tretiu tohtoročnú nostalgickú výletnú jazdu z Košíc na Gemer. Neuveriteľná stovka výletníkov vo vekovom rozmedzí 0,5 až 70 rokov zo Slovenska, Česka, Nemecka a Poľska, obsadila drevené lavice do posledného miestečka a tak sme my, čo sme pristupovali až v Rožňave, ktorá je vstupnou bránou do čarokrásneho Gemera, museli riešiť „závažnejší“ problém, ako sa vôbec vteperiť do súpravy a nezostať stáť v chodbičke. Nálada vo vlaku však bola výborná, ľudia ústretoví a tak sme sa nakoniec všetci pohodovo pomestili. Bolo krátko po deviatej hodine ráno a mimoriadny osobný vlak do Dobšinej vyrazil na cestu po Gemi.

KRÁTKO Z HISTÓRIE A FAKTOGRAFIE

Dobšinská lokálka je 30-kilometrová koncová trať z Rožňavy do Dobšinej, ktorá sa už vyše 7 rokov nepoužíva na osobnú prepravu. Lokálka bola zrušená v povestnom roku 2003 pre nerentabilnosť spolu s ďalšími po celom Slovensku a tieto trate viackrát osireli. Zastavenie osobnej železničnej dopravy na hornom Gemi bolo dôsledkom fatálneho útlmu baníckej ťažby a ekonomickej recesie v 90-tych rokoch minulého storočia. Bočné koľajiská na niektorých miestach zhrdzaveli a zarástli trávou, návěstidlá zmizli, alebo ich zhrdzavené pozostatky vytŕčajú vo vysokej tráve. Hlavnú trať udržiavajú už iba železniční robotníci. Po gemerskej lokálke síce ešte nejaký čas po uzavretí osobnej prepravy pendlovali nákladné vlaky s peletami z banského závodu Siderit v Nižnej Slanej (posledný veľký zamestnávateľ v doline), vlni

však skrachoval aj ten a odvtedy sa tadiaľto preženú už iba sporadické nákladné súpravy, alebo robotnícke údržbárske dreziny.

Esťe predtým, ako postupne navštívime jednotlivé obce popri trati, spomeňme, že náš nostalgický Gemerský Express III. nebol iba o spomienkovej jazde tam a späť – čakali nás dlhšie zastávky na bývalých obecných staniach a bohatý sprievodný kultúrny program, na ktorom nás miestna samospráva a obyvatelia mali oboznámiť s gemerským folklórom, históriu

a tradíciami. Očakávanie sa teda dalo krájať. Z pohľadu organizátora – Klubu historických koľajových vozidiel (KHKV) v Haniske pri Košiciach – ide o obrovské plus, keďže väčšina nostalgických jazd inde spočíva iba v zorganizovaní jazdy. KHKV však všetkým darovala aj pridanú hodnotu – zaujímavé exkurzie do miestnych múzeí, kultúrnych pamiatok, či prírodných jedinečností. Nakoniec, posúďte sami...

SMER BETLIAR A ĎALEJ...

Sobotňajšie slniečko krásne svietilo, na oblohe ani mráčik a Magda si to rozvážnym tempom staručkej distingvovanej železničnej dámy šinula po gemerskom údolí, kde logicky budila všeobecný záujem

Na jazde naprieč horným Gemerom sa zúčastnili malí aj veľkí

– na miestach kde s traťou viedla súbežne aj asfaltka, zastavovali autá s domácimi aj turistami, ktorí si nás – čoby železničné čudo – fotili a mávali nám na cestu. Zahanbiť sa nedali ani prevkapaní obyvatelia blízkych domov, či miestni záhradkári. Magda všetkým zadymila zo svojich motorových útrobov a my vo vlaku sme cítili okrem občasnej príjemnej naftovej arómy aj hukot a trasenie vozňov na kolaji. Spolu s úchvatnou scenériou okolitých zelených gemerských kopcov zmätko srdce každého nadšencu železníc a nostalgie. Bolo ich neúrekom.

Prvou zastávkou bola obec Betliar. Na peróne už netrpezlivo čakali nadšenci a nadšenkyne s ratolestami, ktorí sa takisto chceli previesť po bývalej trati a zaspomínať si na peknom výlete po doline. Aj oni sa nakoniec pomestili – raz darmo, dobrých, respektíve ústretových ľudí sa všade zmesť —:). Tí, ktorí chceli navštíviť svetoznámy betliarsky kaštieľ, mohli naopak vystúpiť a dodatočne sa previezť dobšinskou dolinou v rámci neskorších kyvadlových jazd na trase Betliar-Dobší-

pasážerov vyražame ďalej...

STANICA GOČOVO

Prvou takmer hodinovou kultúrnou zastávkou bola obec Gočovo, rodisko slávneho Jura Hronca, akademika a pedagóga, zakladateľa šiestich vysokých škôl na Slovensku. Našu Magdu sme zaparkovali hneď na začiatku obce na peróne bývalej stanice, kde nás privítala zamestnankyňa miestnej samosprávy. Po úvodnom príhovore nás pozvala do pamätnej izby ich slávneho rodáka, kde sme mohli vidieť unikátne dobové zbierky predmetov a nadychať atmosféry starobylého vidieckeho bývania v kúrii. Veľmi zaujímavou bola aj návšteva miestneho kostola, ktorý sme na polhodinku doslova „obsadili“ a vypočuli si historický exkurz k dejinám Gočova, ktoré siahajú až do 15. storočia. Na svoju rodnú obec nezabudol ani slávny Juro Hronec, ktorý odpočíva na miestnom cintoríne podľa svojho želania.

Gočovčania sú milí ľudia a i napriek tomu, že náš sprievod

Priedomie pamätného domu Jura Hronca v Gočove

obyčajov a predmetov, ktoré Vlachovčania zachovali až dodnes v priestoroch pekne zreštaurovaného kaštielika. Časť výletníkov stihla navštíviť aj takzvanú ľadovňu v lese za obcou – ide o malú jaskyňu v ktorej sa kedysi, keď neexistovali chladničky a elektrický prúd, uchovávalo počas leta mäso pred skazením. Od ľadovne viedla ponad rieku Slanú letná strmá, ale príjemná turistická cestička, po ktorej sme sa okľukou vrátili späť ku Magde.

Vlachovo je dobre zorientovaná európska dedina a Vlachovčania si cenia návštevníkov a turistov, ktorí okrem iného dostali aj turistické bulletin a prospekty. Viacerých prekvapilo, že vo Vlachove je napríklad aj pekné kúpalisko a turistická ubytovňa a viacerých sme aj počuli, že sa sem ešte vrátia —:)

ĎALEJ NA SEVER...

Ako sme už spomínali skôr, trať z Rožňavy po Vlachovo absolvovala

dokončenie na str. 8

Múzeum vo vlachovskom kaštieli

ná. Po Betliari sme nakrátko zastali v obciach Gemerská Poloma a následne aj v začadenej Nižnej Slanej, ktorej za chrbtom sídli opustená hrdzavá gigantická fabrika – spomínaný Siderit. I keď nás v Nižnej Slanej privítal skutočný výpravca (netušíme čo na trati reálne vypravuje :)), na týchto staniaciach sa podpísal zub času a ruky vandalov. Vytĺčené okná, rozbité staničné nápisy, zarastené železničné stavby... Niektoré budovy odkúpili súkromní vlastníci avšak tie, ktoré to šťastie nemali, smutne puštnú ako memento a spomienka na kedysi hojne využívanú trať. Po krátkom fototermíne a dostúpení niekoľkých

im doslova zaplavil dedinu a miestne cesty, vychádzali pred domy, zo stavieb, z predajní, alebo od roboty na dvore, aby nás pozdravili. Neskôr bolo vo vlaku príjemné počuť, ako rodičia svojim detičkám opakovali, kto je Juro Hronec z Gočova a či sa im páčil pamätný domček...

STANICA VLACHOVO

Po gočovskej návšteve sme sa následne „nalodili“ späť do Magdy a vybrali sa do susedného Vlachova, ktoré nás privítali skutočne vo veľkom štýle – za vyhrávania a spevu miestnej ľudovej muziky, ktorej dominoval sám starosta Juraj Kováč s harmonikou na pleciah a v že

lezničiarom mundúre, sme vystúpili na perón a nechali sa počasovať pečenými šiškami, koláčikmi a poniektorí aj kalištekom miestnej domácej. Na Vlachovo – víťaza súťaže Dedina roka 2005 – určite nezabudne nik z výletujúcich. Miestne ženičky v krásnych gemerských krojoch nás okrem sladkých domácich dobrôt občerstvili aj ochutnávkou miestneho bieleho chleba a všetci nás srdečne pozvali na návštevu múzea v obecnom kaštieli.

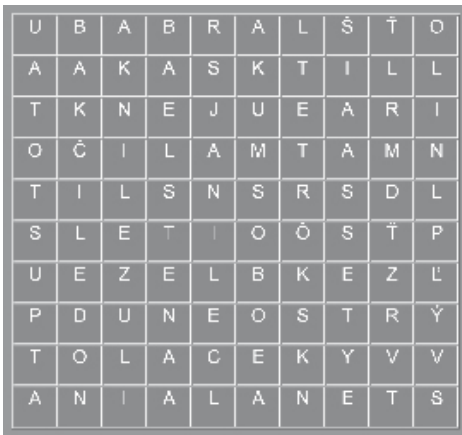
Vlachovčania si rovnako ako Gočovčania cenia svoju kultúru a históriu (ale aj turistov a turistické návštevy!) a tak prehliadka vlachovskej baníckej histórie bola vzrušujúcim spoznávaním zvykov,

Unikátna ľadnica za Vlachovom lákala všetkých

osemsmerovka

CELINA, DELIČKA, MUKA, NEOSTRÝ, OČIL, ŌSMI, PLNILO, PUSTOTA, SKŌR, STALO, STENA, STENAL, UBABRAL, VYKECAL, ZELINKA.

sudoku

	7		3		5		9	
9	8		2				5	
2	5				1	4		
		8	4			5		7
5		4				9		6
7		9			2	3		
		7	1				3	5
	9				7		4	2
	6		5		4		7	

Na vojenčine pri cvičných streľbách sa kapitán pýta vojaka: - Vojak, čím vy sa vlastne živíte v civile? - Prečo sa pýtate, pán kapitán? - Ja nič, len vás tak pozorujem, že vždy, keď vystrelíte, tak vytiahnete vreckovku a poutierate všetky otlaky na zbrani!

horoskopy

BARAN: Očakávajte komplikácie, vaše plány skríži niekoľko nepriemerných skutočností.

BÝK: Vyvarujte sa predčasného nadšenia, len tak sa vyhnete sklamaniam. Skutočnosť sa ukáže tvrdsia.

BLÍŽENCI: Pokiaľ ste fit, mali by ste sa venovať akémukol'vek rodinnému vyžitiu. Najlepšie bude, ak niekto strávite niekde na chalupe u známych.

RAK: Málomotori z vás zostanú v týchto dňoch úplne sami, mnohí môžu dokonca stretnúť ideálny náprotivok.

LEV: Pravdepodobne cítite vo vzduchu magické bábie leto. Nie div, že máte bláznivé nápady.

PANNA: V zamestnaní ste odhodlaní dobre plniť svoje povinnosti. Dokonca sa budete snažiť urobiť oveľa viac.

VÁHY: Ste dobrotá sama, čo nezostane bez odzvyhu. Ľudia si vás vyberajú za svojho spovedníka.

ŠKORPIÓN: Mali by ste byť ako rybičky. Hravo zvládnete nielen svoje pracovné, domáce či rodičovské povinnosti, ale aj behanie po úradoch.

STRELEC: Celý týždeň sa môžete spoľahnúť na svoj intelekt, schopnosť rozumne uvažovať a logicky kombinovať.

KOZOROŽEC: Je tu niekto, ku komu pocítujete sympatie, ale napriek tomu máte určité pochybnosti.

VOVNÁR: Cítite v sebe množstvo energie, túžite po sláve a po obdive osôb opačného pohlavia. **RYBY:** Záležitosti, ktoré sa týkajú domácnosti a majetku majú zelenú.

gemerský recept na dnes

Býčie žľazy na hubách

Potrebuje: 600 g býčích žľaz, 100 g cibule, 200 g húb, majorán, kari korenie, mleté čierne korenie, rasca, 20 g hladkej múky, worchesterská omáčka, 1/8 citróna.

Ako na to: Odblanené žľazy rozrežeme na polovičky a na niekoľko hodín namočíme do vody s hypermangánom. Pred úpravou ich opláchneme pod tečúcou vodou, pokrájame na väčšie kúsky a udusíme na pokrájanej cibuli. Očistené a pokrúpané huby udusíme na oleji s korením. Keď sú huby mäkké zmiešame ich so žľazami, zaprášime múkou, pridáme worchesterskú omáčku a zahustíme. Do hotového jedla pridáme štavu z citróna. Podávame s vypráženými zemiakovými hranolkami.

ASTROINFORMÁCIE

HVEZDÁREŇ ROŽŇAVA

058/732 36 50, 734 53 34

SLNKO

13. 9. 2011

východ 6 h 12 min

západ 18 h 55 min

26. 9. 2011

východ 6 h 30 min

západ 18 h 27 min

V priebehu týchto dvoch týždňoch sa deň skráti o 46 minút.

MESIAC

14. 9. o 13h 18 minúte Mesiac v poslednej štvrti. Vychádza o 22h 15 minúte a zapadá o 15h 03 minúte.

22. 9. o 13h 47 minúte Mesiac v nove. Vychádza o 06h 10 minúte a zapadá o 18h 32 minúte. Je na dennej oblohe.

PLANÉTY:

Merkúr – je nepozorovateľný je na dennej oblohe

Venuša – je pozorovateľná na rannej oblohe veľmi nízko nad východným obzorom v súhvezdí Leva

Mars – je nepozorovateľný, je na dennej oblohe

Jupiter – je pozorovateľný na večernej oblohe nad juhozápadným obzorom v súhvezdí Váh

Saturn – je pozorovateľný na rannej oblohe nad východným obzorom v súhvezdí Leva

ZEM - najväčšia vnútorná planéta

Zem je takmer guľového tvaru s trochu sploštenými pólmi. Rovníkový priemer Zeme 12 756,284 km je o 42,77 km väčší ako priemer Zeme medzi pólmi. Zem je v poradí vzdialenosti treťou planétou Slnka. Dráha

po ktorej sa pohybuje okolo Slnka nie je veľmi odlišná od kružnice. Ale aj malá excentricita dráhy spôsobuje zmeny vzdialenosti Zeme od Slnka a zmeny jej dráhovej rýchlosti. Zem je najbližšie k Slnku začiatkom januára – 147 097 149 km, najďalej začiatkom júla – 152 098 704 km. Okolo Slnka sa Zem pohybuje rýchlosťou 29,79 km/s. Rovina dráhy Zeme okolo Slnka, ekliptika, má výsadné postavenie. Používame ju ako základnú rovinu, voči ktorej určujeme polohy dráh všetkých telies v slnečnej sústave. Vek Zeme odhadujeme na 4,6 miliardy rokov. Pravdepodobne vznikla spojením viacerých malých telies, ktoré sa prvé sformovali v ranom štádiu vývoja slnečnej sústavy. Teplo, ktoré vzniklo pri zrážkach a neskôr teplo z rozpadu rádioaktívnych látok, roztavilo väčšiu časť materiálu formujúcej sa Zeme. V takomto štádiu zotrvala Zem prvú miliardu rokov.

Janka Kasperová, Rožňava

CIRKEVNÉ SLUŽBY

ECAV ROŽŇAVA

NEDEĽA:

9.00 - Nemocnica sv. Barbory v Rožňave, v kaplnke lôžkovej časti "B" 2. poschodie.

10.00 - Evanjelický kostol na Šafárikovej ul. č. 5 (Hlavné služby Božie). 13.30 - Domov dôchodcov, Betliarská cesta (2 krát v mesiaci)

Každú prvú nedeľu v mesiaci sú služby Božie, po ktorých, alebo počas ktorých je prislúchaná Večera Pánova.

Služby Božie v maďarskom jazyku sú v nedeľu:

8.30 - Evanjelický kostol, Šafárikova ulica, Rožňava

ECAV REVÚCA

Každú nedeľu sú Božie služby o 9.30 hod. Prvú nedeľu v mesiaci sú služby Božie s prislúchaním večery Pánovej. **RÍMSKOKATOLÍCKA CIRKEV** Katedrála Nanebovzatia Panny Márie: Sv. omše v nedeľu 7,00 h v maď. jazyku, 10,00 h a 18,00 h v slovenskom jazyku.

V týždni sv. omše o 16,30 h v slovenskom jazyku.

Kostol sv. Anny: v maďarskom jazyku, v nedeľu o 11,00 h v týždni o 7,00 h.

Kostol sv. Františka Xaverského v slovenskom jazyku, v nedeľu 8,30 h, a v týždni o 7,00 h a 18,00 h.

KNIŽNICA

GEMERSKÁ KNIŽNICA PAVLA DOBŠINSKÉHO

ODBOBNÝ SEMINÁR

V dňoch 19.-21.9.2011 bude v našej knižnici prebiehať 26. odborný seminár hudobných knihovníkov z celého Slovenska. Organizátorom je GKPD, Univerzitná knižnica v Bratislave, Slovenská národná knižnica, Slovenská národná skupina IAML a Spolok slovenských knihovníkov.

KALENDÁR PODUJATÍ

Jarmila Džuppová
BODKOVANÉ PLOCHY PRE MŇA
NIEČO ZNAMENAJÚ, ALE NEVIEM
PRESNE ČO
Otvorené od štvrtka
10. augusta 2006 o 16:00
kurátor výstavy Richard Gregor

Ar sarnatica Sťahovavé vtáky Geme-
ra-Malohontu
Agáta Bartová
/Hľadanie/fotografie/

SMÚTOČNÉ OZNÁMENIE

Predseda Matice slovenskej Ing. Marián Tkáč, PhD., vyjadruje v mene Matice slovenskej a jej členov úprimnú

a hlbokú sústrasť rodine zosnulého Pavla Demitru a slovenskej verejnosti. Pavol Demitra bol výnimočnou osobnosťou slovenského športu, dlhoročný vynikajúci hokejový reprezentant Slovenskej republiky a kapitán národného mužstva, ktorý sa výrazne zaslúžil o pozitívne zviditeľňovanie nie len slovenského hokeja, ale aj celej našej vlasti. Táto tragická a náhla smrť, ktorá pretrela život mladého človeka nás hlboko zarmútila. Čest' jeho pamiatke!

Matica včera a dnes

Matica slovenská je historicky osvedčená, významná ustanovizeň slovenského národa v oblasti kultúrnej, spoločenskej a vedeckej činnosti, so sídlom v Martine. Bola založená 4. augusta v roku 1863 a stala sa celonárodnou inštitúciou. Pripomeňme si v krátkosti premenu Matice zo včera na dnes.

Prvým predsedom sa stal katolícky biskup Štefan Moyzes a prvým podpredsedom Karol Kuzmány. Založenie Matice slovenskej bolo inšpirované podobnými inštitúciami zo slovanských krajín, názov Matica pochádza zo srbského jazyka a znamená „zdroj“ alebo „včelia kráľovná“. Činnosť matice nadväzovala na kultúrny spolok Tatrín. Matica sa stala centrom a symbolom slovenskej „nezávislosti“ a národného povedomia, mala asi 1300 členov, medzi nimi mnoho obcí, knižníc škôl a iných inštitúcií. Postupne si získavala veľa podporovateľov medzi ľuďmi na území Slovenska, združovala popredných proslovanských zmysľajúcich vzdelancov, položila základy celonárodných zbierkotvorných a vedeckých pracovísk, bádateľskej a vydavateľskej činnosti, knižnice, vydávala desiatky odborných monografií a prvý po slovensky

písaný vedecký časopis – Letopis Matice slovenskej. Založila prvú národnú knižnicu, roku 1870 otvorila v Martine Slovenské národné múzeum a zaslúžila sa o jazykové zjednotenie Slovákov, vytvorila komunikačnú platformu pre slovenských vlastencov z rôznych častí krajiny a rôznych odborov činnosti. Zastávala miesto národných politických inštitúcií, ktorých zariadenie bolo v Uhorsku zakázané v podmienkach silnej maďarizácie. V porovnaní s podobnými ustanovizňami ďalších slovanských národov dosiahla jednoznačne najväčší rozmach.

V súčasnej dobe vedie Maticu slovenskú jej predseda Ing. Marián Tkáč, PhD. spoločne s predsedom a výborom Matice slovenskej. Hlavným poslaním Matice slovenskej v 21. storočí je systematicky rozvíjať duchovný, národný, kultúrny a spoločenský život všetkých príslušníkov slovenského národa, ale aj ostatných spoluobčanov žijúcich na území Slovenskej republiky a upevňovať národné sebauvedomenie, najmä v radoch slovenskej mladej inteligencie, študentstva a mládeže vôbec. Matica slovenská má záujem pôsobiť aktívne v procese národného sebaurčenia a ochrane národných práv slovenského ná-

roda, bola, je aj bude aktívna pri zachovaní historického a kultúrneho dedičstva a chce iniciatívne pracovať pri rozvíjaní národného života Slovákov doma i v zahraničí. Matica slovenská má záujem neformálne prehlbovať u svojich členov prirodzený pozitívny vzťah k svojej vlasti, domovine svojich predkov, a tak upevňovať národnú hrdosť a vlastenectvo. Ale Matica slovenská nie je len o zachovaní kultúrneho dedičstva, ale práve na základoch nášho dedičstva, kusiska histórie je potrebné budovať našu budúcnosť, zaktivizovať deti a mládež, venovať im svoj čas zábavnou a poučnou formou, organizovať rôzne súťaže, ukázať mladšej generácii, že každý kto sa hrdo hlási k svojmu národu, nie len historik, no môže byť dobrý v reprezentácii nášho Slovenska, aj vo svojom pracovnom odbore a v tom čo robí, s pocitom hrdosti na to že je Slovak. Počas Majstrovstiev sveta v hokeji sme mali vlajky aj na svojich autách a skandovali sme „My sme tu doma“, všetci spoločne. Dokážme aj teraz spoločne sa tešiť z každého úspechu, z každého podujatia a hlavne držme spolu, veď my sme tu doma a nie len počas hokeja či futbalu...

Zlatica HALKOVÁ

STĽPČEK

Napredujeme dozadu?

Pamätám si ešte zo školských čias, ako nás múdre učebnice dejepisu učili o životnom spôsobe pravekého občana. Takýto jednoduchý polohaný človečik lovil päsťným kľinom, býval v kolibe z konárov v lese a zahrieval sa pri ohni. S väčšími či menšími úpravami rôznych ohnísk a kadejakých pecí oheň ako najdôležitejší zdroj energie prežil až do nedávnomínulých socialistických čias, kedy bol plyn za smiešny mesačný obnos. Po nežnej sa rozbehnutá plynofakcia zavŕšovala a dnes má plynové rozvodny už väčšina obcí.

A tu sa celý civilizačný energetický reťazec pravdepodobne uzatvára. Lebo - rozvodny, nerozvodny - jedno je isté, že plyn za posledné roky zdražnel o niekoľko sto percent a ďalšie ohlásené 12-percentné zvýšenie jeho ceny v najbližšom období dorazí aj posledných obyčajných ľudí. Plyn sa v súčasnosti stáva médium majetnejších. No a my ostatní bežní občania budeme odkázaní opäť na zháňanie dreva.

Po gemerských dedinách už teraz pendľujú naložené obstarožné vétriesky a vo dvoroch zavijajú cirkulárky svoje kovové symfónie. Hore však ide aj nafta, benzín a ďalšie a ďalšie položky bežného života a ja mám obavy, že nás tento štát nakoniec dotlačí k tomu, že budeme napredovať dozadu – smerom k životnému spôsobu pravekého občana. Pýtate sa prečo? Pretože nebudeme mať na to, aby sme napredovali dopredu. Európske a svetové sadzobníky sú totiž neobľomné...

Jaroslav VERLÍK

STALO SA PRED 100 ROKMI

NÁVRAT GEMERČANOV DO VLASTI

Z hornouhorských žúp prvenstvo v počte vystahovalcov za prácou do USA v ostatných dvoch desaťročiach patrí Gemeru. Zdá sa, že v tomto trúchlivom, deprimujúcom a pre štát nedostojnom odchode najchudobnejších, pritom vari najvýkonnejších mužov, otcov a živiteľov rodín do ďalekej cudziny, nastáva podstatný, radostný a pozitívny obrat. Vyše tridsať gemerských „Amerikanov“ so značným, ťažkozarobeným a poctivo uspareným finančným kapitálom sa v prvom polroku 1906 vrátilo domov. Potešiteľné je, že po príchode domov všetky svoje úspory rozumne investujú do kúpy poľnohospodárskej pôdy, úžitkových zvierat a úpravy svojich obydľí. Vo väčšine sa z nich po rokoch chudoby, driny a odriekania, stávajú majetní gazdovia a vážení občania.

ÚSPORNOSŤ NOVÉHO BISKUPA

Rožňavský biskup Balás Lajos prenajal z úsporných dôvodov svoje letné sídlo – kaštieľ s rozsiahlym parkom v Drienovci – betliarskému grófovi Andrassy Gézovi. Taktiež od leta 2006 prenajal prízemnú časť rožňavskej rezidencie na námestí, po rozsiahlejšej

renovácii budovy, mestským obchodníkom a živnostníkom.

ZEMETRASENIE V TORNALI

Dňa 5. mája 1906 vo večerných hodinách pocítili obyvatelia Tornale a okolia značné otrasy pôdy, budov a zariadenia bytov, ktoré trvali niekoľko sekúnd. Chvenie a rinčanie skla, kuchynského riadu a kývajúce sa stropné lampy, vystrašili občanov. Vlna otrasov prebiehala juhozápadným smerom a našťastie nespôsobila nijaké škody.

UVARENÉ DIEŤA

Dňa 6. mája 1906 zažili občania Vlachova neobyčajnú rodinnú tragédiu. Tamojšia obyvateľka Mária Müllerová sa venovala veľkému praniu. Vo chvíli, keď odišla plákať bielizeň k potoku, jej neposedný štvorročný synček sa vyškriabal na prípeccok, odkiaľ spadol do veľkého sporákového kotla s vriacou vodou. Kým sa gazdiná vrátila, jej dieťa sa doslova uvarilo. Nepozornú matku ožalovali zo zavinienia smrti z nedbanlivosti.

Z prameňov Štátneho archívu v Rožňave spracoval Dr. Ladislav Husár

MATICA ROŽŇAVA

Chcete vysloviť svoj názor? Zasláť článok, fotografie, postrehy, alebo čokoľvek iné, čo vás trápi alebo zaujíma?

Napište nám! Dom Matice slovenskej Rožňava, Letná 42, Rožňava, 048 01 tel. 09xx xxx xxx e-mail: matica@maticaroznava.sk www.maticaroznava.sk

Ako sme na „Magde“ pokorili...

dokončenie str. 5

Magda v tomto roku už raz – na jar ako Gemerský Express I.. Avšak ďalej od Vlachova, smerom na Dobšínú, nás čakalo avizované a vzrušujúce „pokorenie“ trate, po ktorej sedem rokov neprešiel osobný vlak. Na okná vozňov sa nahrnuli nadšenci s kamerami a fotoaparátmi v rukách, ktorí snímali zarastené koľajiská, krásne prírodné scenérie, staré mosty, zabudnuté odbočky ku vtedajším veľkým závozom a všetky ďalšie nostalgické lahôdky. Tých niekoľko kilometrov až po Dobšínú boli najmä o pomalejšej jazde po trávnom koľajisku, ktoré malo iný „cveng“, než to, ktoré sa používalo po Vlachovo. Ďalej, na sever od Vlachova, totiž nechodí nielenže žiadna osobná doprava, ale takmer ani žiadne nákladné vlaky – na trať to trochu viac hegalo, pískalo a muselo sa ísť pomalšie. Hnedasté hrdzavejúce jazdné plochy koľajníc, ktoré sa na používaných tratiach tak známo ligocú, sme nakoniec víťazne „ošmirglovali“ kolesami našej Magdy...

CIEL: STANICA DOBŠÍNÁ

Stanica Dobšíná je napodiv udr-

žiavaná a pokosená. I keď staničná budova nevyzerá, že by sa práve používala, potešil nás jej relatívne dobrý vzhľad. Na nástupišti čakalo množstvo ďalších záujemcov o jazdu po zabudnutej trati a tak zatiaľ čo sme my – cezpoľní – vystúpili a autobusom sa odviezli do samotného centra mesta na prehliadku, Magdu obsadili miestni nadšenci a vydali sa smerom späť do Betliara v rámci kyvadlovej jazdy.

Na rozpálenom asfaltovom dobšinskom námestí nás privítala zamestnankyňa mestského úradu, ktorá nás vzápätí pozvala na exkurziu miestnej radnice – skutočného neobarokového skvostu. Podľa jej slov dobšinskú radnicu a jej bohatú výzdobu a výstavné zbierky, údajne nenájdete nikde v Európe. Početnú časť návštevníkov zaujal jej bohatý historický výklad. Po necelej hodine sme radnicu opustili a nasledoval voľný program, v rámci ktorého bolo možné navštíviť ďalšie dobšinské pamiatky a kostoly, ktoré pre nás otvorili. Čas výletníkov – najmä tí s malými deťmi – však uprednostnili obedy a pitné režimy v miestnych reštauráciách a bufe-

toch. Horúčava bola totiž nesmierne... Takmer trojhodinová pauza v Dobšinej ubehla ako letná voda a autobusom sme sa následne dopravili späť na železničnú stanicu, kam sa medzičasom vrátila aj Magda z kyvadlovej jazdy od Betliara. Ľudia boli príjemne vyčerpaní – tropickým slnkom aj zážitkami – a tak sa po spoločnej fotografii s Magdou na dobšinskej stanici všetci nahrnuli do vozňov, kde sa rozprúdili živé diskusie o rôznych železničných či cestovateľských zážitkoch a názoroch. Niektorých ďalších Magda na späť na spiatocnej ceste po gemerskej doline sladko udríemala...

TRAŤ, NA KTORÚ SA (NA CHVÍĽU) VRÁTIL SKUTOČNÝ ŽIVOT

Cestou späť sme zastavovali na jednotlivých zastávkach, na ktorých vystupovali či pristupovali ďalší pasažieri – malí aj veľkí výletníci a spomienkári. Slniečko – i keď stále výdatné – už pomaly zapadalo za gemerské kopce a človeka pri pohľade na túto scenériu chvíľami pochytal akýsi smutný pocit z toho, že iba na takúto malú chvíľu, na jeden

deň, sa na gemerskú lokálku vrátil skutočný život, skutoční cestujúci pasažieri, ktorí sa už s vysokou pravdepodobnosťou na túto trať nadržali nikdy. Lebo Gemer, krásny a starobylý banický kraj, má svoje svetlé banské časy a súvisiacu dopravnú intenzitu, za sebou. Jeho víziou by však mohli byť práve turisti – tí, čo prišli a nadržali prídu.

Na záver tejto reportáže by sme sa radi podakovali všetkým Gemerčanom za srdečné a pohostinné prijatie, za kopec zaujímavosti, nových zážitkov a poznatkov, ktoré sme na Gemerí získali. V neposlednom rade aj organizátorovi – KHKV Haniska pri Košiciach – ktorí nám okrem výletu na 60-ročnej krásavici Magde po jednej zabudnutej trati dopriali a zorganizovali aj sprievodné podujatia. KHKV chystá ďalšiu spomienkovú jazdu a výlet už v auguste – z Košíc smerom na zrušenú trať do Jasova Medzeva. Sme pevne presvedčení, že mnohí z dnešných návštevníkov, si augustovú jazdu opäť nenechajú ujst. Ďakujeme!

Text a foto:
Jaroslav Verlík

